

TER BESLISSING

Datum

8 december 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/264775

Opgesteld door

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr en
Marien

Waterkwaliteit en
Beschikbaarheid

Beslistermijn

14-12-2022

Bijlage(n)

8

Aan

De Minister van IenW

nota

Selectie projecten 3^e tranche PAGW met Kamerbrief

Aanleiding

U en Minister Van der Wal hebben 8 maart jl. de Tweede Kamer geïnformeerd dat u eind dit jaar de projecten voor de 3^e tranche van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) wilt selecteren (bijlage 8). Daarop zijn 33 projectvoorstellen ontvangen (bijlage 4). Er is €347,2 mln. beschikbaar voor de 3e tranche; de ingediende voorstellen gezamenlijk vragen om een bedrag dat oploopt tot bijna €800 mln maximaal waarbij één voorstel zonder bedrag is ingediend. Er moet dus geselecteerd worden; in deze nota wordt een voorstel hiervoor gedaan. Dit is besproken met u in de staf DGWB van 23 november jl.

Het geadviseerd besluit is verwerkt in een Kamerbrief, aangevuld met relevantie ontwikkelingen binnen de 1e en 2e tranche PAGW (bijlage 1). Een nota van gelijke strekking en de Kamerbrief worden ook voorgelegd aan minister Van der Wal.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd van de €347,2 mln beschikbaar voor de 3^e tranche PAGW:

1. **10% (€35 mln)** te reserveren voor 'onvoorzien'.
2. **€6 mln** te reserveren voor algemene programmakosten tot en met 2033.
3. **€8 mln** te reserveren voor het uitvoeren van preverkenningen voor de jaren 2023-2030 voor onderbouwing voor 4^e en 5^e tranche, waaronder preverkenningen voor 1) vogels- en vis Zuidwestelijke Delta; 2) natuurlijke achteroevers IJsselmeer, mogelijk in combinatie met ecologisch effectieve maatregelen in de Zuidelijke Randmeren; 3) ecologische versterking Grensmaas; en 4) ecologische versterking Veerse Meer.
4. **€188,5 mln** te reserveren voor voorgestelde inrichtingsprojecten waarvan wordt verwacht dat ze substantieel bijdragen aan doelbereik PAGW:
 - *Boschplaat-Terschelling - dynamiek in de Zeereep* (€9,5 mln);
 - *Toekomstbestendig Lauwersmeergebied* (€10 mln);
 - *Derde tranche Friese IJsselmeerkust* (deels) (€21 mln);
 - *Optimaliseren Oostvaardersoever* (€65 mln);
 - *IJssel-Vechtdelta, onderdelen Binnendelta Ketelpolder / Binnendelta Zwarte Meer/Ketelmeer* (€28 mln);
 - *Zandhonger kom Oosterschelde* (€35 mln);
 - *Vierwaarden* (€15 mln); en
 - *Eemzijlen* (€5 mln).

5. **€50 mln** te reserveren voor drie voorstellen die kunnen dienen als vliegwiel voor de grote systeemingenrepen die voor PAGW-doelbereik nodig zijn (en die waarschijnlijk in volgende PAGW-tranches kunnen leiden tot vervolgstappen):
 - *Gelderse Poort* (deels) (€20 mln),
 - *Langetermijnperspectief Natuur Schelde-estuarium* (€15 mln), en
 - *Herstel Onderwaternatuur Waddenzee* (€15 mln).
6. **Geen budget** te reserveren voor de overige voorstellen. Het gaat deels om voorstellen met onvoldoende ecologische meerwaarde en/of twijfels over de haalbaarheid en deels om voorstellen die na afronding van onderzoek en evaluatie interessant kunnen zijn als PAGW-projecten in volgende tranches. Dit onderscheid is ook in de Kamerbrief en bijlage 1 daarbij zichtbaar. Zie ook bijlage 7 voor toelichting hierbij.
7. **In 2023** te besluiten over de resterende **€59,7 mln**. Zie kernpunten.

Datum

8 december 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/264775

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit, Ondergr en
Marien

Waterkwaliteit en
Beschikbaarheid

Aan

De Minister van IenW

Bijlage(n)

8

Indien u instemt met het voorgaande advies, dan kunt u de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

Kernpunten

Selectie derde tranche PAGW

- De 33 voorstellen van Rijk, medeoverheden en private organisaties (zie bijlage 2 voor een overzicht) zijn ambtelijk kwalitatief beoordeeld (expert judgement door medewerkers van IenW, LNV, RWS, RVO en SBB). Omwille van objectiviteit is ieder voorstel door afzonderlijke werkgroepen (ecologie, haalbaarheid, maakbaarheid) beoordeeld. Vervolgens zijn deze beoordelingen integraal besproken en gerangschikt naar betekenis voor doelbereik PAGW. Zie bijlage 5 voor de beoordeling van de voorstellen voor inrichtingsprojecten en bijlage 6 voor de beoordeling van de voorstellen voor preverkenningen.
- De meeste voorstellen zijn vrij globaal en kwalitatief van aard en vereisen nog de nodige uitwerking. Niet verwonderlijk aangezien de verkenning nog niet heeft plaatsgevonden.
- Het besluit dat nu wordt gevraagd is een financiële reservering voor specifieke projecten en andere programmazaken. Hiermee is er zicht op financiering en kan er worden toegewerkt naar een MIRT-startbeslissing. Zodra die er is wordt een investeringsbeslissing gevraagd.
- Na elke MIRT-fase worden de voorstellen scherper en is er een beslismoment.
- Op basis van ervaringen bij de 1^e en 2^e tranche PAGW wordt voor de 3^e tranche ingezet op beter risicobeheer. Door risicobudget ('onvoorzien') op programmaniveau te hanteren en bij startbeslissingen al volledig zicht op financiering (van rijk en regio) te hebben en gedragen beelden te hebben van de scope en koppelkansen van de projecten.
- Ten aanzien van advies 7 het volgende: gelet op de verwachting dat pas halverwege 2023 duidelijkheid ontstaat over de kosten voor *Getij Grevelingen* zal zijn, kan ook dan pas een besluit genomen worden over dit project. Om die reden wordt geadviseerd genoemd budget van €59,7 mln nu hiervoor vast te houden. Met de mogelijkheid dat u er dan voor kiest om dit budget niet of niet geheel in te zetten voor eventuele meerkosten *Getij Grevelingen*, of in te zetten voor een of enkele van de volgende projecten: *Ecologische stapsteen Maas-Waal bij Sint Andries*; *Getijdenmaas*; *Kustontwikkeling Zurich-Koehool incl. Programma*

Harlingen; en/of IJssel-Vechtdelta onderdelen Uiterwaarden IJssel en Uiterwaarden Vecht.

- In bijlage 5 worden de overwegingen voor het wel of niet honoreren van de voorstellen nader toegelicht.

Kamerbrief

- Met de bijgevoegde conceptbrief en bijbehorende bijlagen informeert u de Tweede Kamer over uw selectie en de argumenten voor uw keuze.
- Met de geadviseerde selectie van projectvoorstellen werkt het Rijk samen met gebiedspartners aan het realiseren van de PAGW-opgave: betere ecologische waterkwaliteit en natuur in en rond de grote wateren.
- Met de conceptbrief geeft u ook aan dat u en minister Van der Wal in 2023 nog zullen besluiten over de reservering van het nog resterende budget.
- Met deze brief informeert u de Tweede Kamer verder over de uitkomsten van een tussentijdse evaluatie van de samenwerking in de projecten in de eerste en tweede tranche van de PAGW (bijlage 2 bij de Kamerbrief).
- Tot slot informeert u de Kamer over voortgang bij project Wieringerhoek.

Krachtenveld

De uitkomst van de selectie van projecten waarvoor PAGW-budget gereserveerd wordt, zal door de indieners en andere belanghebbenden in de regio's goed gevolgd worden. Waarbij het voor iedereen duidelijk is dat gelet op het beschikbare budget niet alle wensen gehonoreerd kunnen worden. De PAGW is voorzien door te lopen tot 2050 en niet-honoreren van voorgestelde maatregelen nu is niet per se een definitieve afwijzing. Het voorgestelde pakket scoort op basis van expert judgement vanuit oogpunt van ecologie, van verwachte haalbaarheid en spreiding over de gebieden het best. Mogelijk wordt u op afwijzingen aangesproken. In de nadere toelichting in bijlage 7 worden de argumenten voor niet-honorering van voorstellen benoemd.

Toelichting

Beschikbare budget

Het beschikbare Rijksbudget van €347,2 mln bestaat uit de beleidsreservering voor PAGW in het Deltafonds (DF) voor 2030-2033 (€343,2 mln) en LNV-bijdrage in 2033 (€4 mln). LNV draagt vanaf 2021 jaarlijks €4 mln bij aan PAGW. De LNV-bijdragen voor 2021-2032 is vastgelegd voor de 2^e tranche.

Omgaan met onzekerheden en risico's

De 33 ingediende voorstellen voor uitvoeringsprojecten zitten bijna alle in de voorfase; er moet nog het een en ander gebeuren aan uitwerking voor er een startbeslissing ligt (niet voor alle voorstellen nodig). Dit betekent dat de onzekerheden nu groot zijn maar ook dat er tijd is om stapsgewijs de scope beter te definiëren en de risico's op uiteindelijk geen of niet-tijdige realisatie te beperken. Wat betekenen de onzekerheden vanwege het globale karakter van de meeste voorstellen voor onze beoordeling en adviezen?

Er zijn twee belangrijke risico's voor het gerealiseerd krijgen van een project die uit ervaring vaak bepalend zijn: grondverwerving en financiering. Voor het besluit over de invulling van de 3^e tranche is inzicht in deze risico's dan ook relevant. Zie bijlage 5 voor een nadere toelichting.

Relatie met Water Bodem sturend en NPLG

De beleidsbrief Water en Bodem Sturend (WBS) bevat een aantal beleidskeuzes die relevant zijn voor de te maken keuzes in de PAGW en de

Datum

8 december 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/264775

Opgesteld door

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit, Ondergr en Marien

Waterkwaliteit en

Beschikbaarheid

Aan

De Minister van IenW

Bijlage(n)

8

uitwerking in de PAGW-projecten. Zo conflicteert de aanleg van een schiereiland in het projectvoorstel *Doorontwikkeling Marker Wadden* met de WBS-keuze om geen landaanwinning in het IJsselmeergebied toe te staan. WBS vraagt regionale overheden bij dijkversterkingen ook de biodiversiteit te verbeteren en ruimte binnendijks langs de dijken te zoeken naar de inrichting van 'achteroevers' die helpen de systeemkwaliteit van de grote wateren te verbeteren.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) richt zich primair op binnendijkse landelijk gebied inclusief de inrichting van enkele tienduizenden hectares binnendijkse gebied in de zones langs de grote wateren. Deze binnendijkse inrichtingen helpen de systeemkwaliteit van de grote wateren te verbeteren. Een goede systeemkwaliteit grote wateren ondersteunt de systeemkwaliteit van regionale wateren en binnendijkse natuurgebieden (Natura2000 en NNN) en vice versa.

Bij de verdere uitwerking en invulling van alle te honoreren projectvoorstellen richting startbeslissing en in de verkenning moet uitgegaan worden van de beleidskeuzes die in deze beleidsbrieven worden gemaakt.

Datum

8 december 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/264775

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit, Ondergr en Marien
Waterkwaliteit en Beschikbaarheid

Aan

De Minister van IenW

Bijlage(n)

8

Communicatie

U en minister Van der Wal informeren de Tweede Kamer per brief over uw besluit voor de 3^e tranche. Direct aansluitend worden indieners van de voorstellen met een gezamenlijke brief van de verantwoordelijke directeurs van IenW en LNV geïnformeerd over uw besluit en nader geïnformeerd over het vervolgproces voor de gehonoreerde voorstellen.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Nr.	Naam	Informatie
01	Kamerbrief Selectie projecten derde tranche PAGW en voortgang eerste en tweede tranche PAGW	Informatie over de selectie van de projecten voor de derde tranche.
02	Bijlage 1 bij Kamerbrief selectie projecten derde tranche PAGW	Motivatie voor wel of niet honoreren per ingediend projectvoorstel
03	Bijlage 2 bij de Kamerbrief: Rapportage 'Tussentijdse evaluatie samenwerking regio en Rijk PAGW; Lessen uit de 1e en 2e tranche voor het vervolg.	Evaluatie van de samenwerking tussen Rijk en de regionale partijen binnen de PAGW-projecten uit de eerste en tweede tranche.
04	Overzicht ingediende projectvoorstellen	Overzicht met alle ontvangen voorstellen en kerninformatie over deze voorstellen.
05	Beoordeling uitvoeringsprojecten	Samenvatting van de beoordeling per voorgesteld uitvoeringsproject op de aspecten ecologie, haalbaarheid, ingeschatte risico's

06	Beoordeling ingediende preverkenningen	Samenvatting van de beoordeling van de ingediende voorstellen voor preverkenningen.
07	Aanvullende toelichting bij beslisnota selectie derde tranche PAGW	Achtergrondinformatie en overwegingen bij de beslisnota
08	Kamerbrief maart 2022: voortgang en kaders derde tranche PAGW	Kamerbrief met daarin o.a. de kaders en selectiecriteria voor de 3e tranche PAGW.

Datum

8 december 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/264775

Opgesteld doorBestuurskern
Dir. Waterkwaliteit, Ondergr en
MarienWaterkwaliteit en
Beschikbaarheid**Aan**

De Minister van IenW

Bijlage(n)

8

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
25-11-2022	IenW/BSK-2022/264775 - Advies selectie projecten 3 ^e tranche PAGW	Advies met onderbouwing over welke projectvoorstellen te selecteren waarvoor Rijksbudget uit de 3e tranche PAGW wordt geselecteerd. Betreft een nota met vijf bijlagen.